

STADSMUSEUM WOERDEN

Stichting Stadsmuseum Woerden

JAARVERSLAG 2016

VOORWOORD

In 2016 was het 135 jaar geleden dat Leo Gestel werd geboren en 75 jaar geleden dat hij overleed. Een jaar ter viering en herdenking. Een mooie aanleiding voor het Stadsmuseum om naast de expositie Jeugdvrienden, met werk van zowel Gestel als Cornelis Vreedenburg, diverse activiteiten in de geest van Woerdens grote schilder te organiseren. De door St. Woerden Promotie gecreëerde Gestelpromenade waarbij reproducties van Gestel op gevels in de stad te zien zijn, versterkte de aandacht voor het Gesteljaar.

2016 was ook een jaar waarin het Stadsmuseum profiteerde van de rust en geestelijke ruimte die ontstond na de afronding van de overdracht van het TIP en het afsluiten van het dossier RSW. Het TIP maakte vanaf 1 januari 2016 niet langer onderdeel uit van Stichting Stadsmuseum Woerden waardoor het kantoor kon terugverhuizen naar het Stadsmuseum en de banden met de vrijwillige medewerkers in het museum konden worden aangehaald. Ook gaf het finetunen van de eigen missie en visie en het formuleren van de beleidsplannen voor de komende jaren richting en stabiliteit, ook in interactie met diverse belanghebbende partijen. Uit het nieuwe beleidsplan kwamen diverse 'calls for action' voort waarmee bestuur en medewerkers aan de slag zijn gegaan.

Wat bezoekersaantallen betreft, was 2016 het beste jaar tot op heden. In 2010 - 2015 ontving het museum gemiddeld 9224 bezoekers. Het museum mocht in 2016 12.371 bezoekers verwelkomen, een groei van ruim 35%. Dat was mede te danken aan twee goedlopende exposities. Als eerste de tentoonstelling Schatten van Woerdenaren die o.a. vanwege 'een relatie bij het ANP' alsmede de aantrekkelijkheid van de grote namen die er geëxposeerd werden, landelijke media bereikte. Daarnaast konden we dankzij de financiële steun van de Vrienden bij deze expositie wat geld op de jaarbegroting alloceren voor betere marketing van andere exposities. Zo hebben we voor het eerst gebruik gemaakt van de 'peperdure lantaarnpaalborden' bij Jeugdvrienden. Ineens verschenen bezoekers uit allerlei windstreken.

In 2016 werd het omvangrijke project Legend of Lucius dat voortkwam uit de zgn. knooppuntensubsidie tot een bevredigend einde gebracht. In de regiobibliotheek het Groene Hart werd de Kamer van Lucius gerealiseerd waar Buste Lucius vertelt over in Woerden gevonden Romeinse objecten. Tevens start daar ook een attractieve interactieve smartphonegame die langs alle Romeinse sites van Woerden voert en die de jeugd op speelse wijze over de Romeinse geschiedenis van Woerden vertelt.

Omdat de gemeente Woerden in 2016 het Stadhuis leeg moest opleveren ten behoeve van een ingrijpende verbouwing, was het Stadsmuseum genoodzaakt het depot in het Stadhuis op te geven en op zoek te gaan naar een nieuwe locatie die moest voldoen aan de vigerende eisen op het gebied van collectieveiligheid en preventieve conservering, zonder dat de hoogte van de huur jaarlijks te zwaar op de begroting zou drukken.

Ook het project Museumregistratie mocht eind 2016 worden afgesloten met de opname in het Nederlands Museumregister. Een goed resultaat en bovendien in de toekomst onontbeerlijk bij het accepteren van Museumkaartbezoekers en het doen van subsidieaanvragen bij grote fondsen.

MUSEALE ZAKEN

Museumregistratie

Het Stadsmuseum had al jaren op haar wensenlijst staan om een volwaardig 'geregistreerd museum' te worden. Het stond bovendien ook al jaren als een van de voorwaarden in de uitvoeringsovereenkomst met de gemeente, maar werd nu urgent in verband met de ophanden zijnde 'kwaliteitseis' voor subsidieverstrekking bij de grote fondsen. Daarnaast is een dergelijk kwaliteitskeurmerk op velerlei vlak een meerwaarde. Je laat immers zien dat je een verantwoord beheer voert over het museale erfgoed in Nederland.

Het auditprogramma van het Nationaal Museumregister is pittig en licht de hele organisatie op diverse taakgebieden door. Je organisatie hoeft niet op alle punten een tien te scoren maar moet kunnen laten zien dat het aandachtspunten zijn in de bedrijfsvoering en dat er plannen zijn voor verder onderzoek en/of verbetering. Op 10 november 2015 vond het auditbezoek plaats. In maart 2016 werd bekend dat we ons een geregistreerd museum mochten noemen, mits op gebied van de kerncollectie, toepassing Code of Cultural Governance, beleidsplan en risicobeheersing een aanvullende taak wordt vervuld. In januari 2017 werd eindelijk het verlossende woord gegeven en mag het Stadsmuseum Woerden zich officieel een geregistreerd museum noemen.

Verwervingen

Schenking schilderij Jan Willem van Borselen

Op 21 mei 2016 werd door de heer Lucas de Heer uit Den Haag aan het Stadsmuseum een schilderij van Jan Willem van Borselen (1825-1892) geschonken. Het werk heeft de volgende titelbeschrijving:

Hollands poldergezicht

olieverf op doek

datering onbekend

51 x 37 cm

Het schilderij laat een Zuid-Hollands polderlandschap zien. Op de linker voorgrond staat een boerderij met rokende schoorsteen. Op het pad leidend naar het huis staan een man en vrouw te praten. Op het water naast het huis drijft een bootje met twee figuren. Het schilderij in kwestie is tegelijkertijd een typische als een wat atypische Van Borselen. Typisch, omdat het een fraai en helder Zuid-Hollands polderlandschap is. Atypisch omdat het weer vrij rustig en licht is, anders dan de windvlagen die vaak in zijn werk zijn afgebeeld. Het schilderij is in de linker benedenhoek gesigneerd. Meneer De Heer had dit werk op 19 april 2016 bij Auktionshaus J. Weiner in Duitsland gekocht maar besloot het aan een klein, regionaal museum te schenken toen het bij hem thuis geen plek kreeg.

Vondsten Hans Kooijman

Een groot onderdeel van de vaste archeologische opstelling bestaat uit het langdurige bruikleen van de heer H. Kooijman. De heer Kooijman heeft als amateur archeoloog door de jaren heen in Woerden een groot aantal Romeinse objecten opgegraven. Tot zijn collectie behoren gangbare objecten zoals Romeinse munten en mantelspelden maar ook zeer bijzondere zoals een stilus en een bronzen olielamp in de vorm van een negroïde hoofd. De heer Kooijman was voornemens zijn collectie van Romeinse vondsten te verkopen en heeft het Stads museum als eerste de kans gegeven middelen hiervoor te verzamelen. Zijn objecten zijn van onschatbaar belang voor de samenleving van Woerden. Ze maken het Romeinse verleden van de stad zichtbaar en het Stads museum wil ervoor zorgen dat de stukken ook voor volgende generaties Woerdenaren behouden blijven.

Om de oorspronkelijk vraagprijs van € 4.500 euro voor deze gehele collectie Kooijman te kunnen beoordelen, is op 29 februari 2016 advies ingewonnen bij conservator antieke tijd van het RMO Ruurd Halbertsma. Op dezelfde dag antwoorde deze per email dat de vraagprijs van € 4.000 voor alleen de olielamp aan de hoge kant was i.v.m. met corrosie maar dat een uiteindelijke prijs van € 4.000 voor de gehele collectie reëel zou zijn. Deze prijs is op 6 juli 2016 tussen Hans Kooijman en Stephanie Rompa overeen gekomen. De aankoop is mede mogelijk gemaakt door € 2.000 subsidie van de J.E. Jurriaanse Stichting. Daarnaast maakte het museum aanspraak op € 2.000,- uit het eigen Fonds ter verwerving Kunstbezit.

Verhuizing en overdracht collectie

De kunst- en antiekcollectie van Woerden, nog altijd grotendeels eigendom van de gemeente Woerden, werd jarenlang bewaard in het inpandig depot van het Stadhuis van Woerden aan de Blekerijlaan. Een prima plek, conditioneel goed en dicht bij zijn eigenaar. Een deel van de collectie hing verspreid over diverse kamers en zalen in het Stadhuis zelf. Voormalig medewerker Ad Marbus was daarom 1 dag per week aanwezig op het Stadhuis om kunstcollectie en depot te beheren.

Het Stads museum was genoodzaakt, in verband met ingrijpende verbouwing van het Stadhuis, om voor 1 oktober 2016 de hele collectie over te brengen naar een nieuw depot op een alternatieve locatie. De gemeente wilde de collectie niet alleen herhuisvesten maar ook het beheer van de collectie formeel overdragen aan het Stads museum. Daartoe werden door gemeente tijdens het uithuizingstraject diverse voorstellen voor overdracht gedaan. Echter kwam het er uiteindelijk op neer dat de gemeente wel het beheer maar niet het eigendom wilde overdragen van de kunstcollectie. Een constructie waar het Stads museum niet meteen om zit te springen omdat wel de lasten en kosten voor beheer worden overgedragen maar niet het daadwerkelijke eigendom. Bij het schrijven van dit verslag heeft er nog geen overdracht plaatsgevonden. Gekeken wordt naar een constructie waarbij de kunst en antiekcollectie wordt overgebracht in een onafhankelijke Stichting zodat noch gemeente, noch Stads museum eigenaar is en de risico's bij faillissement kunnen worden ondervangen.

De verhuizing van de collectie vroeg uiteraard een aardige inspanning aangaande planning en financiering. Het is heel eenvoudig om een professioneel bedrijf op het gebied van collectiebeheer en conservering een depot voor je laten inrichten of om je collectie extern op te slaan in een van de kant en klare museale depots. Echter de middelen die de gemeente Woerden ons in het vooruitzicht stelde waren, met name voor de jaarlijkse kosten, niet voldoende om het project 'uit handen te geven'. Er werd wat vindingrijkheid van onze kant verwacht.

Met name het vinden van een goede betaalbare locatie binnen redelijke afstand van Woerden was een uitdaging. Dankzij een relatie van een van de bestuursleden, een Woerdense ondernemer, viel een voor ons en de gemeente Woerden buitengewoon genereus aanbod ten deel. We konden voor een zeer bescheiden prijs een deel van een bestaand Woerdens bedrijfspand huren dat met redelijk eenvoudige middelen geschikt te maken was voor collectie-opslag. Een zeer groot geluk.

Het geschikt maken van het depot en een akkoord krijgen op de project- en jaarlijkse begroting van de gemeente Woerden was een wat ingewikkelder zaak. Met name de kosten voor de verhuizing zelf en de inrichting van depot vond de gemeente te hoog. Met veel kunst en vliegwerk en bezuinigingen op diverse posten (waardoor meer risico's moesten worden genomen) is e.e.a. uiteindelijk redelijk vlot en binnen het afgesproken tijdsbestek gerealiseerd. De verhuurder haalde 'de hangar' leeg, waardoor Flink de inrichting kon realiseren. Er zijn grote stalen draadframes opgehangen die fungeren als schilderijrekken. Helaas blijven de bodemroedes niet zitten waardoor de frames niet geleid worden. Daarnaast zijn hoge aluminium stellingen geplaatst voor opslag van 3d materiaal.

De daadwerkelijk verhuizing was in handen van Kortmann Artpackers die i.t.t. de geschatte 1,5 dag, het dubbele nodig hadden om de klus te klaren. Enerzijds hadden ze de hoeveelheid niet goed ingeschat, anderzijds gaf de gemeente Woerden 'op de valreep' nog diverse extra objecten mee die niet direct tot de depotcollectie behoorden maar wel het Stadhuis 'bewoonden' en niet mee zouden verhuizen naar het tijdelijke gemeentehuis. Het depot is daarom voller dan gepland en de rekening was hoger. Een poging om het 'extra werk' te laten vergoeden door de gemeente Woerden strandde. Na de verhuizing zijn vrijwilligsters Marita Damen en Catharina de Vries na instructie van de conservator begonnen met het nalopen van de Adlibregistratie en het invoeren van de standplaatsen.

Het is zaak een tweetal keer per jaar een conditie-inspectie te doen in depot: het nalopen van de objecten in depot en inspecteren (met een goede zaklamp) op roest, schimmel, houtworm, etc. Tevens een goede gelegenheid om e.e.a. schoon te maken.

In- en uitgaande bruiklenen

Uitgaand: Romeins zwaard uitgeleend aan het Rijksmuseum van Oudheden

In het kader van de tentoonstelling *Vlijmscherp verleden* van het RMO leende het Stadsmuseum van 1 april t/m 2 oktober 2016 zijn Germaanse zwaard uit. In de tentoonstelling *Vlijmscherp verleden* stond één van de bekendste wapens uit de wereldgeschiedenis centraal: het zwaard. Het RMO bezit één van de grootste collectie archeologische zwaarden van Nederland. Bruiklenen uit binnen- en buitenland verrijkten de tentoonstelling en vulden het verhaal aan tot de twintigste eeuw.

Ingaand: Romeinse drinkbeker in bruikleen van het RMO

Om lege plek van het Germaanse zwaard op te vullen werd van 1 april t/m 2 oktober 2016 een Woerdense gezichtsurn uit 40-80 n. Chr. van het RMO geleend. Bij opgravingen in Woerden in 1988 werden in de Oranjestraat 20 scherven gevonden die deel uitmaakten van een urn. Eenmaal aan elkaar gezet, lieten de scherven het gezicht zien van een man met zware wenkbrauwen, een heldere blik, een spitse neus, twee oren en een ingekraste baard. Het meest opvallende is de opgetrokken mond met dikke lippen en een uitgestoken tong. Waarschijnlijk werd niet het gelaat van de dode afgebeeld maar maakte men 'een lange neus' naar de dood. In de archeologie worden dat 'apotropaeïsche' rituelen genoemd, bedoeld om het kwaad af te weren.

Ingaand: Frankisch zwaard in bruikleen van Provinciaal Depot Utrecht

Op 15 oktober werd in het Stadsmuseum een Frankisch zwaard uit de achtste eeuw onthuld. Het zwaard werd in 2012 gevonden toen woningbouwcorporatie GroenWest onderzoeks- en adviesbureau RAAP archeologisch onderzoek liet verrichten aan de Hoge Woerd waar zij plannen voor nieuwbouw hadden. Het was een zeer opzienbarende vondst, omdat er tot dan toe nauwelijks overblijfselen uit de Frankische periode in de Woerdense geschiedenis bekend waren. Het zwaard, waar bovendien

menselijke skeletresten bij lagen, geeft Woerden plotsklaps een duidelijk bewijs dat hier in de Vroege Middeleeuwen mensen verbleven. Archeologen gaan ervan uit dat de botten afkomstig zijn van mensen die begraven lagen op een voorheen onbekend vroegmiddeleeuws grafveld rond de kerk van Woerden. Het zwaard was vermoedelijk een bijgift in het graf van een lokale edelman.

Het zwaard is in eigendom van het Provinciaal Depot Utrecht dat enkele jaren geleden opdracht gaf tot de restauratie ervan. Restauratieatelier Restaura verwijderde de dikke roestlaag en legde het zwaard twee jaar in een ontzoutingsbad. Het topstuk wordt nu permanent geëxposeerd op de archeologische afdeling op de zolder van het Stedsmuseum.

Tentoonstellingen

SCHATTEN VAN WOERDENAREN, kunstbezit van stadgenoten

23 januari t/m 3 april 2016

Wat was er te zien

Al geruime tijd liep het bestuur van de stichting Vrienden van het Stedsmuseum Woerden rond met de wens om een tentoonstelling te maken van het beste van Woerdens kunstbezit. In 2015 boden zij aan voor dit project twee gastconservatoren in te zetten en een gedeelte van de tentoonstelling te financieren. Netty de Groot en Richard Rietbergen van de Stichting Kunst op Ooghoogte werd gevraagd dit project op zich te nemen. Zij inventariseerden wat Woerdenaren aan kunst in huis hadden door een oproep in de krant, door het aanspreken van hun netwerk en door alle leden van de Vrienden te benaderen. De oogst was rijk: de tentoonstelling liet werk zien van (inter)nationaal bekende kunstenaars als Christo, Joan Miró, Pablo Picasso, Isaac Israëls, George Breitner, Jan Sluijters, Leo Gestel, Armando en Cornelis Springer.

Opening:

De opening vond plaats op vrijdag 22 januari om 19.30 uur in de hal van het Stedsmuseum. Victor Molkenboer, burgemeester van Woerden, sprak de gasten toe en verklaarde de tentoonstelling voor geopend.

Bijzonderheden:

Deze tentoonstelling werd door verschillende partijen medegefinancierd. Zo deden het Cultuur Platform Woerden, het VSBfonds Woerden en de Vrienden van het Stedsmuseum Woerden een bijdrage. Er was veel aandacht van regionale maar ook landelijke media voor deze tentoonstelling. Zo werden er interviews gegevens voor het Algemeen dagblad, De Telegraaf, RTV Utrecht, op radio 1 in het programma *Met het oog op morgen* en op radio 4 in het programma *De Ochtend van 4* etc. Ten slotte schreef Frans Lander een zeer positieve recensie over de tentoonstelling die naar de regionale kranten werd verstuurd.

HALLO DAGLICHT, Topstukken uit het depot

9 april t/m 26 juni 2016

Wat was er te zien

In het voorjaar van 2016 toonde het Stedsmuseum Woerden trots zijn eigen 'verborgen' schatten uit het depot. De selectie was divers maar betrof zonder uitzondering topstukken die doorgaans niet aan het publiek getoond worden. De objecten en kunstwerken vertegenwoordigden allerlei disciplines en tijdvakken. Soms waren ze heel oud of juist recent, een enkele keer van onschatbare waarde en vaak met een mooi verhaal. Het doel was om bezoekers kennis te laten maken met delen van de collectie die doorgaans niet te zien zijn én om hen meer inzicht te geven in de museumpraktijk. Zo werd verteld dat sinds zijn verzelfstandiging in 1995, het museum zowel zijn eigen collectie als die van de gemeente Woerden beheert: een totaal van ruim 1.100 stukken. Het doel is het bewaren, conserveren en exposeren van voorwerpen van kunst- en cultuurhistorisch belang, die verband houden met de stad en haar omgeving. Het museum bewaart dus kunstwerken en objecten maar óók de bijbehorende, historische verhalen. Ook werd de praktijk van conserveren benadrukt en verteld waarom collectie zich soms in depots bevindt.

Opening

De opening van deze tentoonstelling vond plaats op vrijdag 8 april 2016 om 19.30 uur in de hal van het museum. Hans Haring, wethouder van cultuur van de gemeente Woerden, hield een toespraak en verklaarde de tentoonstelling voor geopend.

JEUGDVRIENDEN, Leo Gestel - Cornelis Vreedenburgh

2 juli 2016 t/m 15 januari 2017

Wat was er te zien

2016 was een kroonjaar voor Leo Gestel. Op 22 november vierden we zijn 135ste verjaardag en op 26 november was het 75 jaar geleden dat hij stierf. Begin 2016 ontstond het idee om dit kroonjaar te vieren met een tentoonstelling over Gestels werk. En niet zomaar één: een duo-tentoonstelling met zijn Woerdense jeugdvriend Cornelis Vreedenburgh.

Gestel en Vreedenburgh zijn eind negentiende eeuw in Woerden geboren en getogen, waren even oud en zaten bij elkaar in de klas. Er ontstond vriendschap tussen de jongens toen bleek dat ze allebei een grote liefde en talent voor tekenen bezaten: de één blonk uit in het afbeelden van paarden en de ander in schaatsenrijders. Later ontwikkelden de kunstenaars zich en bewandelden ze stilistisch heel verschillende wegen. Leo Gestel bleef vernieuwen en wordt - samen met Jan Sluijters en Piet Mondriaan - gezien als één van Nederlands belangrijkste modernisten. Cornelis Vreedenburgh koos voor traditie en groeide uit tot een uitblinker van de Haagse School. Toch onderhielden de jeugdvrienden hun hele leven contact. Deze unieke tentoonstelling belichtte het leven en oeuvre van beide kunstenaars. De geëxposeerde werken en objecten vertelden over hun reizen, verschillende

stijlperiodes, woon- en werkplaatsen maar ook over hun privé- en gezinsleven. Van hun jeugd in Woerden en hun gezamenlijke uitstapjes in het Groene Hart, tot hun bloeiende carrière en reizen naar bruisend Parijs, mondain Zuid-Frankrijk en Mallorca. Nooit eerder waren de kunstwerken van deze twee kunstenaars samen te zien.

Opening

Vanwege het grote aantal verwachte gasten werd de opening op vrijdag 1 juli 2016 verricht in de naast het museum gelegen Petruskerk. Om 19.30 uur begon conservator Stephanie met een openingswoord waarna de sprekers Caroline Roodenburg, kunsthistoricus en Gestel-kenner, en Hans Heintz, enthousiast verzamelaar van het werk van Cornelis Vreedenburgh, aan het woord kwamen.

Bijzonderheden

Deze tentoonstelling werd mogelijk gemaakt door hulp, advies en bruiklenen van Kunsthandel Ivo Bouwman te Den Haag, Simonis & Buunk te Ede, Galerie Niemeijer te Zwolle, Studio 2000 te Blaricum, Lawrence Steigrad Fine Arts te New York, Kunsthandel Mark Smit te Ommen, Ruud van der Neut te Haarlem, Collectie Kranenburgh te Bergen NH en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te Den Haag. Ook werden er verschillende kunstwerken geleend van particuliere verzamelaars door het hele land.

Jeugdvrienden was voor het museum de eerste tentoonstelling die zes maanden duurde. Om de publieke belangstelling op pijl te houden, werden gedurende dit half jaar verschillende, extra activiteiten en evenementen georganiseerd:

Wissel van kunstwerken - 10 t/m 14 oktober

Begin oktober werden enkele topstukken in de tentoonstelling *Jeugdvrienden* vervangen door nieuwe schilderijen. De vooraf overeengekomen wissel gaf kunsthandel Simonis & Buunk uit Ede de kans om de stukken elders te exposeren. Daarnaast kon het Stedsmuseum op deze manier zijn bezoekers weer wat nieuws laten zien. Ook werden de lichtgevoelige brieven van Leo Gestel -in bruikleen van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag- vervangen door andere exemplaren.

Gestel-arrangement - zaterdag 15 en 29 oktober

Dit arrangement was exclusief voor museumkaarthouders en bestond uit een lezing door Hans Hagen over Gestels autobiografische notities, een bezoek aan de tentoonstelling en koffie met gebak bij Plein7.

Restauratiedemonstratie - zondag 23 oktober

Restaurator Hans van Dam liet live zien hoe hij een schilderij van Leo Gestel schoonmaakt. Hij gaf gratis restauratieadvies bij door bezoekers meegebrachte schilderijen en iconen.

Gesteltaart - dinsdag 22 november

Op deze dag zou Leo Gestel 135 jaar oud zijn geworden. Ter gelegenheid van dit jubileum sneed het

Stadsmuseum Woerden om 11.00 de 'Gesteltaart' aan. Pers en bezoekers waren van harte uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn.

Lezing over Gestel en zijn oeuvre - zaterdag 26 november

Expert Ivo Bouwman gaf een gratis lezing over zijn fascinatie voor Leo Gestel en diens oeuvre, waarna hij zijn luisteraars meenam door de tentoonstelling.

Taxatiemiddag - zaterdag 10 december

Jan-Wolter van den Berg, veilingmeester en voormalig medewerker van Christies en Sotheby's in Amsterdam, taxeerde gratis door bezoekers meegebrachte kunstwerken. Hij nam alle tijd om ieders object te duiden. Ook al was de geldelijke waarde gering. Zo ook deze fraaie mineralen van de jongens.

kerst-aquarel - begin december 2016

Ter gelegenheid van de kerstdagen werd een fantastische aquarel van Cornelis Vreedenburgh aan de tentoonstelling toegevoegd. Het ging om het werk *Ster boven Bethlehem* waarin Vreedenburgh een prachtig moment uit het Kerstverhaal afbeeldde. De kunstenaar deed hiervoor inspiratie op toen hij in 1936 in opdracht van het tijdschrift Panorama een trip te maakte door Palestina.

PROJECTEN EN EVENTS

Het museum komt naar u toe!

Onder het motto: 'Kunt u niet naar het museum komen? Dan komt het museum toch naar u!' organiseerde het Stadsmuseum in maart een presentatie rondom Woerdens kunstbezit voor mensen met beginnende dementie op de ontmoetingsgroep 'Bij Rembrandt'. De activiteit werd buitengewoon goed ontvangen. Het Stadsmuseum heeft daarmee een nieuwe uiting gegeven aan het in de gezamenlijke cultuurnota van de G5, verwoorde doel:

'De functie van kunst en cultuur breder inzetten: naast jeugd ook focus op ouderen en doelgroepen in het sociale domein.' Het Stadsmuseum heeft in 2016 diverse initiatieven genomen om een dergelijke activiteit op meer periodieke basis uit te rollen in het sociale domein. Praktische bezwaren bleven een obstakel. Eind 2016 is er opnieuw en steviger contact gelegd met Welzijn Woerden in de hoop een structurele alliantie aan te gaan. Stadsmuseum organiseert ook rondleidingen voor beginnend dementerenden en verleent medewerking aan het ouder – maatje project.

Nachtcultuur

Op zaterdag 2 april kleurde Woerden weer nachtcultuurroze. Zo ook het Stadsmuseum Woerden. Wij waren zeer vereerd dat we 's avonds laat de prachtige documentaire van de Woerdense producent Ton Okkerse, *Holland, Natuur in de Delta* mochten vertonen op de zijmuur van het Stadsmuseum. In de Vroedschapszaal werd Pecha Kucha gehouden waarbij Woerdenaren die iets te vertellen hadden, 20 beelden en 6 minuten en 40 seconden de tijd kregen hun punt te maken. Maar de echte attractie lag buiten naast het museum waar in de tuin tussen museum en Petruskerk diversen muzikale optredens rondom het haardvuur werden gehouden. Een groot succes en prachtig voorbeeld van hoe de kerktuin in overeenstemming met haar karakter gebruikt kan worden. In totaal ontving het Stadsmuseum 259 bezoekers

Een wijze les

Een speerpunt in het beleid van Stadsmuseum Woerden is het voor de jeugd beleefbaar maken van het Verhaal van Woerden. Het kennen van de gezamenlijke en eigen geschiedenis geeft identiteit, saamhorigheid en goodwill. Een belangrijke meerwaarde voor iedere gemeente. Omdat het Stadsmuseum over het algemeen een wat ouder publiek heeft en ook de Vrienden van het Stadsmuseum zich veelal grootouder mogen noemen, werd ervoor gekozen om een appèl te doen op opa's en oma's in Woerden. Op basis van ingrediënten uit de Woerdense en landelijke historie maakte Kleinkunstduo Haar Wereldreizigers een zowel komische als leerzame en muzikale voorstelling voor jong en oud genaamd Een Wijze Les. En zo geschiedde dat ouderen met kleinkinderen en neven en nichten kwamen genieten van een buitengewoon charmante voorstelling waar zij bovendien nog wat van konden opsteken. Om de drempel zo laag mogelijk te houden was de entreprijs laag: € 3,50 per persoon. Er werden 10 voorstellingen gespeeld op vijf verschillende data. Met behulp van de opbrengst, projectsubsidies van o.a. het Van der Well-IJffonds, het CPW en Stichting Vrienden van Zorg en Welzijn werden de kosten à € 2300,- gedekt. Het is de bedoeling vensters uit het Verhaal van Woerden in de toekomst in verschillende kunstvormen beleefbaar te maken.

Nationale Museumweek

Stadsmuseum Woerden deed van 16 tot 24 april, net als 350 andere Nederlandse musea, mee aan de tweede Nationale Museumweek. Onder het motto 'Ons Echte Goud' werden pronkstukken op het gebied van kunst of erfgoed in de Nederlandse musea onder de aandacht gebracht. Stadsmuseum Woerden organiseerde een 'sneak preview' van Leo Gestels *Emmetje*. Feitelijk is deze landelijke campagne voor een klein museum als het Stadsmuseum vooral een prachtig tool voor 'free publicity'. Een manier om zowel landelijk als regionaal op een professionele en esthetische wijze aandacht te genereren.

Opening Kamer van Lucius

Op 30 april opende wethouder Hans Haring de *Kamer van Lucius* in Bibliotheek Rijn- en Veenstromen. Voor het stadsmuseum als het ware haar eerste dependance. In de kamer vertelt 'de buste' van de legendarische Woerdense Romein Terentius Lucius Bassus vanaf een altaar en n.a.v. Woerdense vondsten over het leven van de Romeinen in deze streek. Bij deze opening nam de manager van het Stadsmuseum de gelegenheid te baat om onbezoldigd projectleider Lex Albers te lauweren voor zijn buitengewone inzet bij de meerjarige Luciusproject.* In het Stadsmuseum werd daarna de kartonnen Rufus gepresenteerd waarachter bezoekers met een messing kopie van de Paradehelm zichzelf als onverschrokken Romein kunnen fotograferen. Speciaal voor deze bijzondere gelegenheid paradeerden de Romeinen van Corbulo rond in de binnenstad. Zij lieten op authentieke wijze zien hoe de Romeinen leefden.

Veiling BKR-werken II

Eind jaren zeventig en tachtig kocht de gemeente Woerden diverse kunstwerken aan binnen het kader van de Beeldende Kunstenaars Regeling. Deze maatregel voorzag kunstenaars van een inkomen in ruil voor hun kunst. De collectie van BKR werken omvatte tekeningen, schilderijen, aquarellen en grafiek in allerlei thema's, stijlen en technieken. Echter het niveau van de werken was niet van dien aard dat ze ooit geëxposeerd zouden worden door het Stadsmuseum. De gemeente Woerden was al jaren voorstander van afstoting. Het Stadsmuseum besloot dan ook om de werken te veilen. De veiling in 2015, geleid door veilingmeester en taxateur Jan-Wolter van den Berg was een van de leukste events van het jaar. Zo ook in 2016. Met veel flair en humor werd op 21 mei deel II van de kunstwerken geveild. De omzet bedroeg € 1830, - .

Gratis Film, laat naar bed en nog snoepen ook!

Op vrijdagavond 26 augustus werd de Havenstraat omgetoverd tot een gezellige openluchtbioscoop. In het donker keken circa 210 bezoekers, met name gezinnen, naar de film *Charlie and the Chocolate Factory* op de zijmuur van het Stadsmuseum. Een geweldig leuke happening waarbij omringende horeca, café Onze Vrienden en Plein 7 dinerarrangementen aanboden. Kinderen ook die op de bonnefooi kwamen, kregen van het Stadsmuseum en De Truffel gratis snoep en chocolade.

Archeologiedagen

Op 14 oktober werd het in 2012 als roestklomp gevonden 8e-eeuws Frankisch zwaard onder grote belangstelling gepresenteerd in het Stadsmuseum. Er was bewust gekozen voor een moment tijdens de Nationale Archeologiedagen zodat er veel media-aandacht genereerd zou worden. De Vroedschapszaal zat stampvol, archeoloog Erik Verhelst hield een presentatie over de vondst en twee bewoners van het Frankisch Woerden kwamen hun dracht en wapens tonen.

De archeologen van RAAP vonden veelvuldig puin van het Romeins Castellum toen ze in 2012 de bouwwerkzaamheden op de Hoge Woerd begeleidden. En ook uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd vonden ze allerlei resten. Maar ze vonden ook een klomp roest, die na onderzoek een prachtig 8e-eeuws zwaard bleek te zijn. Het was een zeer opzienbarende vondst, omdat er tot dan toe nauwelijks overblijfselen uit die periode in de Woerdense geschiedenis bekend waren. Als de Romeinen rond 300 na Chr. uit Woerden vertrekken, breekt een periode van 'historische ruis' aan. Wat er dan in Woerden gebeurt, is onbekend.

Met het zwaard, waar bovendien menselijke skeletresten bij lagen, heeft Woerden plotsklaps een duidelijk bewijs dat daar in de Vroege Middeleeuwen mensen verbleven. De botjes bij het zwaard en ook de skeletdelen van twee andere opgegraven individuen blijken na koolstofdatering namelijk ook uit de 8e eeuw te stammen. De archeologen gaan er van uit dat de botten afkomstig zijn van mensen die begraven lagen op een voorheen onbekend vroegmiddeleeuws grafveld rond de kerk van Woerden. Het zwaard was vermoedelijk een bijgift in het graf van een lokale edelman.

Het zwaard is prachtig geconserveerd en permanent te zien op de archeologische afdeling van het museum. De restauratie van het zwaard, het informatiebord aan de Hoge Woerd, het magazine en de expositie zijn gerealiseerd dankzij Groen West, Provincie Utrecht, Raap en Stadsmuseum Woerden.

Trivia

Monumentenkleurboek

Er verscheen een Woerdens Monumentenkleurboek met het 'Oude Stedehuis' prominent op de voorzijde. Voor € 7,95 urenlang monumentaal kleurplezier.

Een schat vol Historie

Stadsmuseum Woerden was vanaf 30 september te zien op RTV Utrecht, in de docu 'Een Schat vol Historie'. Het is een tweedelige serie waarin de geschiedenis van onze provincie verteld wordt vanuit de collecties van tientallen Utrechtse Musea. In deel 1 zien we de historie van onze regio van de ijzertijd tot het jaar 1815.

Tinnen Stadskannen

Woerdens Stadskannen werden prachtig beschreven in het boek 'Tinnen stadskannen in de Lage Landen' dat in 2016 uitkwam. Het komt zelden voor, maar van deze kannen is nog een uitgebreide rekening van het jaar van makelij: 1542. In 1983 werden ze ontvreemd uit het Stadsmuseum. Een Haagse kunsthandelaar kocht ze een paar jaar later, te goeder trouw en bracht de autoriteiten op de hoogte toen hij besepte dat het gestolen waar betrof. De Woerdense kledingzaak Forsthóvel schonk ter gelegenheid van het 150-jarig jubileum het aankoopbedrag terug. Daarmee kwamen de stadskannen weer terug in het oude Stedehuys. Nog steeds te bewonderen. Cornelis Springer, die de Vroedschapszaal in de 19e eeuw historiserend vastlegde, schilderde ook één van de kannen.

BEDRIJFSVOERING

Bezoldigd personeel

In 2016 werkte conservator Stephanie Rompa 32 uur per week, Manager Katrien Timmers 28 en Rowena Kemkes 8 uur per week (1.87 fte). Reeds in 2015 kondigde Detacheerder het Klooster aan per 1 februari 2016 de detacheringsovereenkomst te zullen ontbinden omdat het bestuur van het Klooster te veel risico's vond kleven aan het formeel werkgeverschap. Na een lange zoektocht en diverse fel gevoerde discussies tussen bestuur en bezoldigde werknemers over de vorm van de overeenkomst werd er uiteindelijk voor gekozen om weer een detacheringsconstructie aan te gaan. Ditmaal met het Nationaal Museumfonds (NMF). Conservator had reeds een contract voor onbepaalde tijd. Na twee eenjarige arbeidscontracten, kwam de manager nu ook in aanmerking voor vast dienstverband. Datzelfde gold ook voor de financieel-administratieve ondersteuning door Rowena Kemkes. Haar contract werd echter niet verlengd waardoor er op gebied van financiën en administratie een hiaat optrad. De huidige bezetting van 1,65 fte bezoldigde medewerker voor de hele organisatie is buitengewoon krap.

Onbezoldigd personeel

In 2016 waren gemiddeld 40 personen als vrijwilliger betrokken bij het Stedsmuseum Woerden. Er is een onbezoldigd bestuur: Jan Hendriks (voorzitter), Jaap Breunesse en Nieck Engelhard dat veel tijd besteedt aan de Stichting, niet alleen aangaande bestuurlijke zaken maar ook als initiatiefnemer van exposities en projecten.

De dagelijkse operatie, openen en sluiten en kaartverkoop wordt verzorgd door vrijwilligers. Daarvoor is 2,5 fte inzet nodig, maar er zijn ook bijzondere vrijwilligers die specifieke projecten of taken voor hun rekening nemen. Voor al de uren die die vrijwilligers besteden (waaronder ook het bestuur) kun je nog eens 2,5 fte rekenen. Bij elkaar heeft het Stedsmuseum Woerden dus 5 fte aan onbezoldigde en 1,65 fte aan bezoldigde medewerkers. (In 2016 werkten alle vrijwilligers samen ca. 6500 uur voor Stedsmuseum Woerden; dat is 17 uur per dag!)

Ria Zock was heel 2016 projectleider beheer Kunst in Openbare Ruimte. Ria ondersteunde ook het bestuur administratief en was betrokken bij afzonderlijke projecten. Lex Albers was onbezoldigd projectmedewerker in het kader van de knooppuntensubsidie (project Lucius), het Verhaal van Woerden alsmede de Beeldengroep Petruskerk, daarnaast is hij initiatiefnemer op het gebied van aan de Geschiedenis van Woerden gelieerde evenementen. Henk Eijlers verzorgt het beeldmateriaal voor de projectie op de muur, Nel Vergeer boekt facturen in en Dennis Overbeek verzorgt als loodgieter de buitenkunst waar water aan te pas komt. Martien Bakhuizen helpt met communicatietaken en Nico Huffels met het roosteren van de diensten. Gert Jan Sluijs en Martien Bakhuizen assisteren bij inrichten van tentoonstellingen. Gert Jan neemt ook vaak technische klussen voor zijn rekening. Ans

van Wijk ondersteunt op het gebied van voorraad, zij doet de was en begeleidt (ook met anderen) vergaderingen in de Vroedschapszaal. Na verhuizing van het depot zijn Marita Damen en Catharina de Vries begonnen met de standplaatsregistratie in AdLib.

Al met al zijn er op allerlei deelgebieden in de bedrijfsvoering vrijwilligers actief die met grote en kleine tijdsbesteding meehelpen aan 'de operatie' museum. De deelgebieden waarop de vrijwilligers extra ondersteuning bieden: KIOR, Tentoonstellingen, Collectieregistratie, Team Inwerken Nieuwe Medewerkers (TIM), Roosteren, Administratie, Communicatie, Horeca en Huishoudelijke zaken, Conciërge en TD, Rondleidingen, het Sociale Domein, Verhaal van Woerden.

Er vonden drie medewerkersvergaderingen voor vrijwilligers en staf plaats, waarbij de laatste in het jaar traditiegetrouw een gezellig aangeklede kerstvergadering was met lekkers, borrels en een cadeautje. Op 27 september hielden we ons Vrijwilligersuitje. Speciaal omdat ons Germaans zwaard in expositie was opgenomen voor de tentoonstelling Vlijmscherp Verleden bij het Rijksmuseum voor Oudheden. Het was een leerzame, ontspannen en zonnige dag in Leiden met een heerlijke lunch bovendien.

Bestuur

In 2016 functioneerde het bestuur van Stichting Stadsmuseum voor het grootste deel met 3 leden. Zich bewust zijnde van de overschrijding van de statutaire vastgelegde zittingstermijnen voor eenieder afzonderlijk, leek het het bestuur tijd om om te zien naar nieuwe bestuursleden. Daarmee werd tevens de behoefte zichtbaar om een museumbeleid voor langere termijn te formuleren om richting te geven

voor toekomstige bestuurders. Het Cultuurbeleid van Woerden en het daarop gebaseerde beleidsplan voor het Stadsmuseum dat er nu ligt, loopt tot 2019. Met name het vergezicht naar Woerden 2022 als Woerden zich kan bogen op 650 jaar Stadsrechten mag geschilderd worden. Daartoe werden diverse beleidsbrainstormsessies gehouden die worden neergelegd in een aantrekkelijk magazine dat aan relaties verstrekt kan worden. Vanaf voorjaar 2016 wordt gewerkt aan het vinden en binden van nieuwe bestuursleden met diverse competenties en achtergronden.

COMMUNICATIE EN MARKETING

Altijd in het nieuws

Stadsmuseum Woerden genereert heel veel Free Publicity in plaatselijke en regionale media. Zó veel dat het ons voor het eerst te veel werk was om een compleet overzicht te maken van alle uitingen het museum betreffend. Daarnaast verschijnen er wekelijks meerdere posts op Social Media: Facebook, Twitter en/of LinkedIn. Kort gezegd: er gaat geen week voorbij of Stadsmuseum Woerden is in het nieuws. We doen daar ook erg ons best voor en weten kleine wetenswaardigheden steeds weer onder de aandacht te brengen.

Leo Gestels geboortedag? Taart laten maken en aansnijden in het licht van de camera! Verwisseling van een schilderij in de expositie?: Persbericht eruit. Leuk bericht in het gastenboek? Foto maken en op Facebook plaatsen. Kortom, we proberen ons continu bewust te zijn van de nieuws waarde van alles wat er gebeurt. Het werpt zijn vruchten af. Woerdenaren bevestigen ons in het idee dat het Stadsmuseum Woerden veel zichtbaarder is geworden dan voorheen.

We voelen ons wel enigszins genoodzaakt bij de regionale media om als tegenprestatie advertenties in te kopen tijdens lopende exposities. Dat is niet heel prijzig en houdt de krant gemotiveerd. Daarnaast adverteerden we in 2016 in diverse magazines en recreatiekranten, de Oranjekrant en de gemeentegids. Een van de meest sympathieke vormen van 'adverteren' waaraan het SMW deelneemt is Buurtkadoos. Iedere nieuwe inwoner van Woerden krijgt een aantrekkelijk ogend doosje met vouchers waarmee leuke dingen kunnen worden gedaan of aangekocht. De nieuwe inwoner krijgt een gratis toegang tot het Stadsmuseum Woerden. Er werden er in 2016 42 ingeleverd.

Nieuwsbrief

Eind 2016 deed het Stadsmuseum haar eerste nieuwsbrief uit. Een prachtig vormgegeven PDF met veel foto's en korte nieuwsberichten. We waren wat naïef geweest, want je kunt een PDF kennelijk alleen lekker lezen op een goede pc en minder op een tablet of telefoon. 2See raadde ons aan om een template te maken en via de website de mailing te versturen. Alleen aan mensen die zich hebben ingeschreven voor de mailing! Het is bij wet verboden om een Nieuwsbrief te sturen aan geadresseerden die daar geen toestemming voor hebben gegeven, hoe belanghebbend ze in jou ogen ook zijn. Uiteindelijk wisten we toch een mooi aantal van 409 abonnees op onze nieuwsbrief te krijgen.

FEITEN EN CIJFERS

Tentoonstellingen en bezoekers

Oneindig geïnspireerd

1 t/m 10 januari 2016	1½ week ¹	136 bezoekers
-----------------------	----------------------	---------------

Schatten van Woerdenaren

23 januari t/m 3 april 2016	10 weken	3.452 bezoekers
-----------------------------	----------	-----------------

Hallo Daglicht

9 april t/m 26 juni 2016	11 weken	1.715 bezoekers
--------------------------	----------	-----------------

Jeugdvrienden

2 juli t/m 31 december 2016	26 weken ²	6.838 bezoekers
-----------------------------	-----------------------	-----------------

Totaal aantal bezoekers 2016

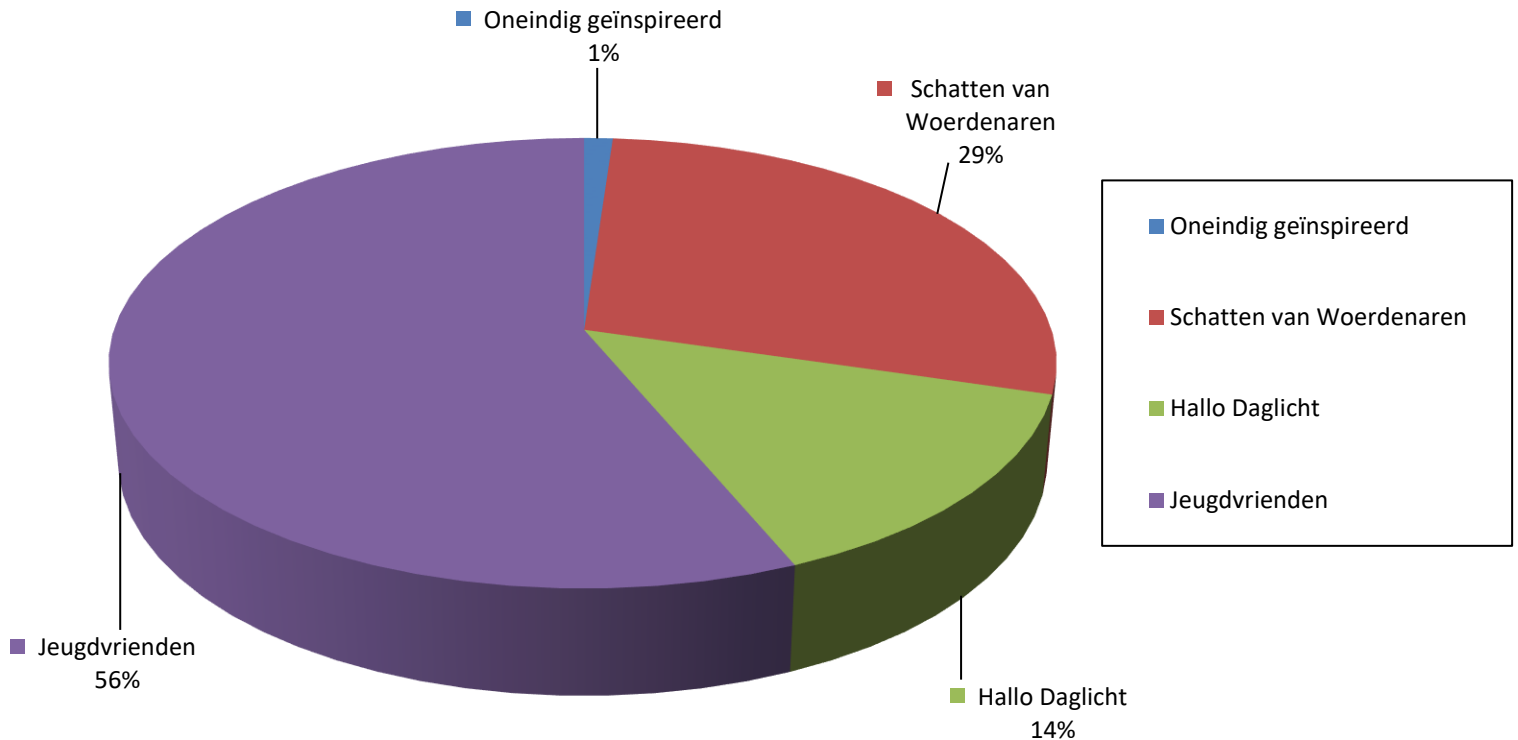
12.371 bezoekers

¹ De tentoonstelling *Oneindig geïnspireerd* opende op 10 oktober 2015 en werd in 13 weken tijd gezien door 1.784 bezoekers.

² De tentoonstelling *Jeugdvrienden* loopt tot en met 15 januari 2017. Het totale aantal bezoekers is nog onbekend.

**Bezoekers per tentoonstelling
(in percentage van het totaal)**

2016

Aantal bezoekers t.o.v. voorgaande jaren

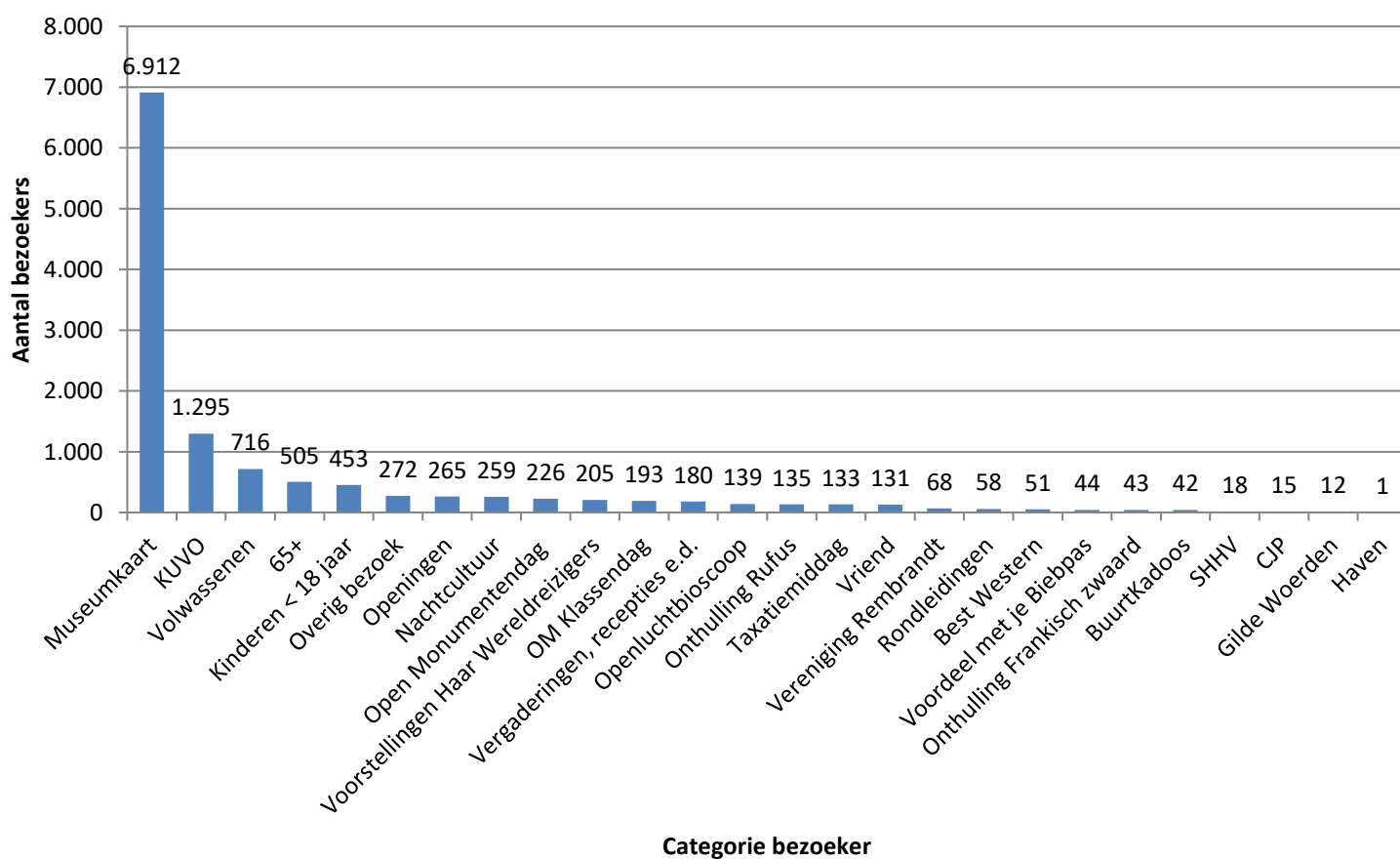
2002	6.269
2003	6.197
2004	7.663
2005	4.771
2006	5.717
2007	5.715
2008	5.512
2009	7.655
2010	10.175
2011	8.112
2012	7.582
2013	8.276
2014	9.168
2015	12.031
2016	12.371

In 2016 bezochten 12.371 personen het Stedsmuseum Woerden of één van de exposities. Daarnaast kwamen 451 bezoekers speciaal voor één van de 12 huwelijken die in 2016 in het Stedsmuseum Woerden werden gesloten.

Type bezoeker

Categorie			
Museumkaart	6.912	Vriend	131
KUVO	1.295	Vereniging Rembrandt	68
Volwassenen	716	Rondleidingen	58
65+	505	Best Western	51
Kinderen < 18 jaar	453	Voordeel met je Biebpas	44
Overig bezoek ³	272	Onthulling Frankisch zwaard	43
Openingen	265	BuurtKadoos	42
Nachtcultuur	259	Onthulling Lucius + Rufus	135
Open Monumentendag	226	SHHV	18
Voorstellingen Haar Wereldreizigers	205	CJP	15
OM Klassendag	193	Gilde Woerden	12
Vergaderingen, recepties e.d.	180	Openluchtbioscoop	139
Taxatiemiddag	133	Haven	1
		Totaal	12.371

In 2016 hebben in totaal 121 bezoekers een rondleiding door het Stads museum Woerden gekregen.

³ O.a. bruikleengevers, kunstenaars, kleine groepen, journalisten en fotografen